

Vojvođanska inicijativa za EU

Predlozi preporuka VIEU za informisanje na manjinskim jezicima u kontekstu pregovaračkog procesa sa EU i izrade nove Medijske strategije Srbije

- Oblast javnog informisanja na manjinskim jezicima izuzetno je važno političko, društveno i kulturno pitanje, kojem se u periodu izrade važećih medijskih zakona i Medijske strategije za period od 2011. do 2016. godine nije posvećivala adekvatna pažnja, što je prouzrokovalo čitav niz problema. Neophodno je da se prilikom izrade nove Strategije, predviđene i u Akcionom planu za Poglavlje 23, i zakona koji će uslediti posle njenog usvajanja — ispravi ova greška, odnosno da se organizuje široka i inkluzivna javna rasprava u kojoj će biti uključeni svi važni akteri, od predstavnika manjinskih nacionalnih saveta, vlasti i organizacija civilnog društva do međunarodnih organizacija i medijskih i novinarskih udruženja. Prethodno je potrebno obezbediti vladavinu prava, odnosno poštovanje zakona, sa čim Srbija ima ogromnih problema u raznim oblastima, pa i u medijskoj sferi.
- Procesu izrade nove medijske legislative u oblasti informisanja na jezicima nacionalnih manjina mora se prići uz striktno poštovanje prava nacionalnih zajednica proisteklih iz obavezujućih međunarodnih i domaćih akata, a koji podrazumevaju pravo na informisanje na maternjem jeziku, slobodu izražavanja na manjinskim jezicima, adekvatno finansiranje medijskih sadržaja na manjinskim jezicima, poštovanje vrednosti multikulturalnog i interkulturalnog društva i političkog i medijskog pluralizma.
- Jedan od najvećih problema manjinskih medija je finansijska održivost, pošto ne postoji jasno definisan mehanizam finansiranja informisanja na jezicima nacionalnih manjina, bilo da se radi o javnim medijskim servisima, bilo da se radi o medijima kojima su osnivači nacionalni savet, bilo privatni ili mediji civilnog društva koji izveštavaju (i) na manjinskim jezicima.
- Prilikom izrade medijske legislative zakonodavac je propustio da prepozna vrednost interkulturalnog društva, odnosno međuetničku komunikaciju i

negovanje duha tolerancije – kao javni interes, čime je doveo u loš položaj višejezične medije. Posredno je ovim zakonodavac podstakao i getoizaciju i samogetoizaciju manjinskih zajednica. Neophodno je da se interkulturalnost u narednom periodu prepozna kao jedan od osnovnih temelja naprednog višenacionalnog društva i kao izrazito važan javni interes, i to ne samo u medijskoj sferi.

- Zakonodavac je prilikom izrade medijske legislative u nedovoljnoj meri prepoznao značaj medija civilnog društva, a pogotovo u oblasti manjinskog i višejezičnog informisanja. Potrebno je da se ovim medijima, u skladu sa primerima dobre prakse iz razvijenih demokratskih zemalja obezbede posebne stimulatívne mere za osnivanje, razvoj i funkcionisanje ovih medija od velikog društvenog značaja u kontekstu ugroženosti medijskih sloboda i medijskog pluralizma. Osnivanje i razvoj ovakvih medija može biti dragocen u popunjavanju praznina zbog nestanka pojedinih medija u procesu izlaska države iz vlasništva nad njima.
- Javni medijski servisi moraju početi da dosledno poštuju zakon, a pre svega Radio-televizija Srbije, koja u svoj program mora uvrstiti i program na manjinskim jezicima, što je propisano i Zakonom o javnim medijskim servisima. Neophodno je takođe da taj programa bude dobrog kvaliteta. Potrebno je obavezati Javni medijski servis Srbije da uvede programe na albanskom, bosanskom, vlaškom i bugarskom jeziku, kao i da unapredi program na romskom jeziku.
- Kroz proces izmene Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina potrebno je predvideti jasne mehanizme stabilnog, adekvatnog i nediskriminatornog finansiranja medija kojima su osnivači nacionalni saveti, a koji su izuzeti iz opštih pravila koji važe za druge medije po Zakonu o javnom informisanju i medijima. S obzirom na činjenicu da su mediji nacionalnih saveta stavljeni u poziciju svojevrsnih manjinskih javnih servisa, potrebno je izmenama ovog zakona obezbediti i mehanizme zaštite uređivačke politike od uticaja osnivača, po logici koju zakonsko definisanje javnih servisa nalaže.
- Kroz razvoj samoregulativnih ili regulativnih mehanizama treba pronaći način da manjinski mediji koje osnivaju nacionalni saveti, zaštite svoju uređivačku politiku od uticaja osnivača.
- Stabilnim finansiranjem medija kojima su osnivači nacionalni saveti nacionalnih manjina država na svim nivoima ne gubi obavezu sufinansiranja drugih medijskih sadržaja na manjinskim jezicima, a to treba da radi tako što poštuje principe medijskih sloboda, pluralizma mišljenja i medijskih sadržaja. Imajući u vidu mnogobrojne probleme u implementaciji Zakona o javnom informisanju i medijima na lokalnom nivou u sferi konkursnog sufinansiranja medijskih sadržaja, neophodno je da kroz izmene medijske

legislative država obezbedi precizne mehanizme i obaveze konkursnog sufinansiranja javnog interesa u oblasti informisanja na manjinskim jezicima za medije kojima osnivači nisu nacionalni saveti.

- Potrebno je kroz poštovanje važećih zakona i unapređenje medijske legislative unaprediti proces konkursnog sufinansiranja javnog informisanja, kako bi se on zaista služio interesima građana, a ne vlasti. U tom smislu potrebno je obezbediti potpunu transparentnost procesa, nesmetano funkcionisanje komisija za vrednovanje projekata koji će biti sastavljeni od nezavisnih stručnjaka delegiranih od reprezentativnih udruženja koji nisu u sukobu interesa, kao i izdvajanje adekvatnih finansijskih sredstava.
- Neophodno je predvideti i razraditi metod evaluacije realizovanih projekata, kako bi svi zainteresovani mogli da ostvare uvid u njihov kvalitet, ostvarene ciljeve i rezultate. Nedostatak evaluacije kratkoročno omogućava zloupotrebu konkursnog sufinansiranja, a, dugoročno, onemogućava podsticaj kvalitetnijim medijskim sadržajima i, pogotovo, kompleksnijim i zahtevnijim novinarskim formama i žanrovima.
- Potrebno je predvideti u novoj Medijskoj strategiji kontrolu kontinuiteta proizvodnje medijskih sadržaja u skladu sa 142. članom medijskog zakona, a pod tim se podrazumeva i definisanje sankcija za nove vlasnike medija koji ne poštuju ovu zakonsku odredbu.
- Potrebno je obezbediti posebne stimulatívne mere za elektronske medije koji imaju sadržaje na manjinskim jezicima. (Recimo u smislu ukidanja ili smanjivanje troškova, kao što su digitalne dividende, torškovi za SOKOJ, OFPS i drugo).
- Potrebno je predvideti programe i stimulatívne mere koji će povećati kapacitete manjinskih medija pogotovo u sferi korišćenja novih tehnoloških platformi za informisanje, kao i u oblasti projekt menadžmenta, uključujući i korišćenje međunarodnih (prekograničnih) projekata. Onlajn mediji mogu biti značajan nadomestak smanjenju brojna tradicionalnih medijskih platformi koji izveštavaju na manjinskim jezicima.
- Poseban Akcioni plan za ostvarivanje prava nacionalnih manjina izuzetno je važan signal poštovanja prava nacionalnih manjina, i u sferi javnog informisanja. Obeshrabruje međutim činjenica da u njemu nije u dovoljnoj meri zastupljen koncept medijskih sloboda i medijskog pluralizma, odnosno mehanizam za zaštitu od političkih pritisaka na uređivačku politiku.
- Neophodno je da se svi akteri, od medija, javnih ličnosti, do novinarskih udruženja, nevladinih organizacija i nacionalnih saveta aktivnije uključe u

pregovaračke procese koje se odnose na medijske slobode i, specifično, informisanje na manjinskim jezicima.

Vojvođanska inicijativa za EU (VIEU) je formirana 9. marta 2016. godine od organizacija civilnog društva u Vojvodini sa ciljem da se artikulišu interesi građana ove pokrajine u procesu pridruživanja Srbije Evropskoj uniji.

Vojvođanski inicijativu za EU su potpisivanjem Sporazuma o osnivanju formirale sledeće organizacije: Centar za regionalizam, Novosadaska novinarska škola, Zelena mreža Vojvodine, Asocijacija potrošača Srbije (APOS), Centar lokalne demokratije (LDA), Nezavisno društvo novinara Vojvodine, Građanski fond Panonija i Pokret gorana Vojvodine. Rad VIEU nadgleda Savet koji se sastoji od osnivačkih organizacija VIEU.

Novi Sad, 3. juli 2017.

**U ime VIEU,
Nedim Sejdinović, predsednik Nezavisnog društva novinara Vojvodine**